

10. Korkyuf F. Kollektivnoye v spore s yedinichnym: ottalkivayvas' ot gabitusa [Tekst] / F. Korkyuf ; per. s fr. // Sotsioanaliz P'yera Burd'ye. Al'manakh Rossiysko-frantsuzskogo tsentra sotsiologii i filosofii Instituta Sotsiologii Rossiyskoy Akademii nauk. – M. : Institut eksperimental'noy sotsiologii; SPb. : Aleteyua, 2001. – S. 251–280.

Palaguta V. I., doctor of philosophical sciences, professor, managing the department of engineering pedagogic – National metallurgical academy of Ukraine (Ukraine, Dnepropetrovsk), palaguta@ua.fm

On the question of studying the collective and individual identity correlation in discursive fields

The relationship between individual and collective identity in the context of discursive fields' basic characteristics (such as: power influence, position, disposition, hierarchy which define social position of subjecting them) is detected. The social and discursive fields' ontological grounds on the basis of Leibniz' perspectivism and Bourdieu's concept of habitus is explored. The answer of the question about the "nature" of subject's identity – is it collective or individual – demonstrates its deep collectivist basis in this conceptual context. However, the concept of identity cannot fully satisfy of a full-fledged social analysis requirements and orients to the search of new conceptual solutions of this question.

Keywords: collective and individual identity, social and discursive fields, force impact, position, disposition, hierarchy, habitus.

Палагута В. І., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри інженерної педагогіки, Національна металургійна академія України (Україна, Дніпропетровськ), palaguta@ua.fm

До питання вивчення колективної та індивідуальної ідентичності у дискурсивних полях

Розглядається співвідношення індивідуальної і колективної ідентичності в контексті виявлення і вивчення базових характеристик дискурсивних полів – силової дії, позиційності, диспозиції, ієрархічності, які задають соціальну позицію в них суб'єкта. На основі перспективізму Г. В. Лейбніца та концепції габітусу П. Бурдьє досліджуються онтологічні підстави соціально-дискурсивних полів. Вирішення питання – яка "природа" ідентичності суб'єкта – колективна або індивідуальна в цьому концептуальному контексті демонструє її глибоку колективістську основу. В той же час, саме поняття ідентичності не може повною мірою задовольняти вимогам повноцінного соціального аналізу і орієнтує на пошук нових концептуальних вирішень цього питання.

Ключові слова: колективна і індивідуальна ідентичність, соціально-дискурсивні поля, силова дія, позиційність, диспозиція, ієрархічність, габітус.

* * *

УДК 141.319.8:177.1

Калуга В. Ф.,

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри історії і політології, Національний університет біоресурсів і природокористування України (Україна, Київ), kalugavl@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ФЕНОМЕНУ ЛЮБОВІ ТА ЙОГО СПІВВІДНОШЕННЯ З "ПРОЕКЦІЯМИ" СЕКСУАЛЬНОСТІ НА БУТТЯ ЛЮДИНИ

Пізнавальна сфера сучасної людини характеризується тотальним сум'яттям та явною плутаниною зі змістовним наповненням понять. Хоча останнього в масовому порядку людина воліє не помічати, попри постійні конфлікти і непорозуміння від індивідуальних до міжетнічних, міжконфесійних тощо. Змістовного "знецінення" зазнало також поняття любові, а сам феномен втратив свою ідентичність. Тож коли мова заходить про любов, насправді на увазі мають "проекції" на буття людини здебільшого навіть не любові, а сексуальності. Проясненню самого факту підміни феномену любові проекціями сексуальності чи інших феноменів присвячена ця стаття. В статті також автор досліджує ймовірні причини зміцнення ідентичності феномену любові, особливості "проекцій" любові та сексуальності на буття людини і їх зв'язок поміж собою.

Ключові слова: любов, проекція, сексуальність, буття людини, відчуття.

Дослідженню феномену любові присвячено численні фоліанти. Від античності до сьогодення над її природою розмірковує чи не кожен філософ, а також богослов. Любов є благодатною темою для поетів і прозаїків. Проте чим же дійсно є любов, навряд чи хоч комусь достеменно відомо, принаймні з тих, хто про неї так чи інакше говорить, намагаючись охопити якомога ширшу

аудиторію. Причин тому, очевидно, декілька. Чи не найбанальніша з них полягає в схильності людей говорити про те, чого насправді їм явно бракує, в чому вони відчувають нездолану потребу. Але не маючи справи з чимось, як його можна знати? Відтак людству залишається не що інше, як задовольнятися наслідками перманентного втілення в життя процедури заміщення, за якої створюється і постійно підтримується в функціональному стані ілюзія присутності любові в буденному існуванні фактично кожної заклопотаної істоти по мірі її долучення до масової істерії навколо "високого" почуття чи благодаті. Тому не дивно, що посеред найпотужніших з фікцій любові, з якими тільки має справу людство і якоючи не найбільше воно переймається, мабуть, є такі любов божа. В цьому контексті слід зауважити, що З. Фройд близький до істини зі своїм припущенням про витіснення та заміщення, оскільки у сферу уваги людини, як правило, потрапляє лише поточно-актуальне чи актуалізоване ситуацією. Відтак в розумінні суті любові вимальовується чіткий вододіл: своєрідне невимовне переживання, притаманне винятково індивідуальному зрізу буття і домірне умовно духовному розвитку особи, фактично протиставляється масово сприймабельному образу любові в усьому його культурно-цивілізаційному розмаїтті – від нібито піднесеної божественної чи платонічної любові до суто плотського кохання. Саме з останнім безпосередньо мають справу соціальні істоти, будь вони геніальними поетами, митцями, натхненними проповідниками чи просто байдикуватими споживачами ідей і образів. Їх всіх об'єднує одне – пристрасть, джерелами якої є неконтрольована емоційна збудливість або й нестриманість, в поєднанні з інтенційністю та ангажованістю. Відповідно кохання чи земна любов у будь-якому вигляді притаманна буденній людині або представнику соціуму: "Відхід від стану неупередженості дав йому силу любити. Втрата неупередженості наділила його банальними потребами, відчаєм та безнадійністю – виразними прикметами світу повсякденного існування" [4, с. 294].

Окрім того, оскільки святе місце вакантним не буває, то, очевидно, вторинні за своєю природою почуття любові чи кохання заміщають собою такі переживання, які найочевидніше наповнювали "душу" людини до моменту втрати нею неупередженості та певних зв'язків з реальністю. Цією втратою може виявитися втрата дійсного змісту існування, притаманного кожному окремо взятому індивіду в його одиничній унікальності. Тому, коли мова заходить про буденного заклопотаного індивіда, слухним виявляється твердження про те, що "він зламався, оскільки не мав абстрактної цілі" [4, с. 295]. Саме абстрактної, бо серед сотень чи тисяч конкретних цілей немає і принципово не може бути жодної дієвої в онтологічному плані, оскільки вони нічого не мають спільного з природою людини, тяжінням до відновлення власної цілісності та набуття свободи. До того ж, всяка конкретна ціль насправді ніколи не буває не те що глибинно-індивідуальною, а й суто приватною, оскільки більшість з них безпосередньо нав'язується громадською думкою, рекламою абошо, а коли й ні, то решта неодмінно формується знову ж таки під тиском оточення та зовнішніх обставин. А от абстрактна ціль сполучена не

з набуттям чи досягненням будь-чого, а з реалізацією чи відновленням: реалізацією власної суті, свого покликання чи відновленням втраченого стану внутрішньої рівноваги, припинення внутрішнього діалогу, поверненням у стан безсторонності чи неупередженості або й свободи. Абстрактна ціль тому й абстрактна, бо стосується винятково внутрішнього світу або матеріально непроявленого чи ідейно неформленого світу, тобто чистого буття, відкритого лише для споглядання чи осягнення.

Однак, посередня людина, будучи частиною спільноти, одиницею роду міцно утримується ізольованою від абстрактного чи реальності. Очевидно, для цього також є певні причини, котрі в світлі здорового глузду та раціонального мислення залишаються не проявленими. І лише езотеричний досвід певним чином їх може виявити. Приміром, в контексті іудео-християнської містики або кабалістики виявляється, що окремих індивід перебуває до деякого моменту, фактично до смерті, в досить рідкісних випадках не фізичної, а смерті за життя, під постійним впливом родового начала, втіленого в своєрідну матрицю “Адама”. І саме родове начало або Адам спонукає індивіда переживати певні відчуття, які він будучи раціональною істотою схильний ідентифікувати радше як почуття, зокрема любов. За допомогою цих відчуттів Адам регулює поведінку своїх “клітин” та процес розмноження людства. Відтак пристрасть або сексуальний потяг в масштабах Всесвіту можуть виявитися чимось на кшталт гормонів, за допомогою яких організм регулює функціонування клітин та окремих органів на рівні індивіда. Хоча сама по собі людина навряд чи налаштована або й коли-небудь буде готова визнати подібну ситуацію як дійсну, віддаючи перевагу власній ілюзії самодостатності, винця природи, духовної досконалості чи обраності. Відповідно, склалося так, що “навіювання чужої сутності [Адама] зазвичай називають любов’ю. Насправді тут існує фундаментальна різниця: любов є одним із найвищих проявів нашої особистості, в той час як в ілюзії, котру зазвичай плутають з любов’ю, наша особистість відіграє роль покірного виконавця наказів, які їй диктує вторинна особистість” [7, с. 153]. Тобто те, що в контексті науково-популярних інтерпретацій чи версій прийнято ідентифікувати як первинні інстинкти, зокрема сексуальний потяг або в цілому “нижча природа”. А якщо так, то, на думку тих таки езотериків, “ми маємо викоринити із серця інстинкт самозбереження Адама, під якою формою і в якому вигляді він не проявлявся б: любов самця до самки, тому що це самка; любов батьків до дитини, тому що це їх дитина. Це зовсім не призведе до відміни наших почуттів, але до їх радикальної трансформації” [7, с. 156].

А ось з цього моменту настає невизначеність, бо те, що не пережите в ході безпосереднього досвіду, для всякої наділеної свідомістю істоти залишається або принципово неіснуючим, або суто віртуальним. Тобто сама ідея радикальної трансформації почуттів, в т.ч. любові припустима, навіть, можливо й прийнятна для багатьох, але що то можуть бути за “модернізовані” переживання, для тих, хто особисто не переживав такої трансформації, – тьма-тьмуша. Отож оцінити, так би мовити, вартість трансформованих почуттів, буденна людина не може, а разом і навряд чи запросто

захотіла б, будучи досить інертною істотою, що буквально прикипає до звичної зони комфорту.

Відтак буденну людину, попри її безперервний леммент, цілком влаштовує наявна ситуація. Зокрема, не знаючи іншого, вона ладна творити з відомого суто емоційного переживання захоплення або симпатії, щось нібито невимовно піднесене. Щось на кшталт космічної або божественної любові, при цьому зовсім не гребуючи або й обмежуючись лише умовно плотським переживанням. Тобто таким, що за своє джерело має винятково чуттєво-емоційну сферу. Відповідно така любов насправді є несамодостатнім феноменом, а лише похідним проявом емоційного стану, а тому легко симулюється і часто з досить високим рівнем самовіддачі, аж настільки, що індивід перестає усвідомлювати власну симуляцію любові. Неспростовною властивістю подібного почуття любові, тобто “ерзац-любові” є колосальна потреба в посередникові поміж тим, “хто любить” і “предметом любові”. Останнім неодмінно є слово, зазвичай перманентно використовуване задля оспівувань, запевнянь і лестощів абощо, а також різноманітні знаки уваги. Приміром, подарунки, поцілунки похапцем чи довершено зухвалі, як кому до снаги, або супермодні, як на сучасну молодь, підвіконні асфальтові графіті з сердечками і купони помилки в трьох словах. Або, як варіант, ревні моління з синцями на чолі від частих поклонів чи портрети “тата” на позірному місці. Окрім того, так би мовити, реалізація ерзац-любові завжди передбачає певний ритуал, хай би навіть він був найпримітивнішим і цілком “вріс” в буденну поведінку, тобто здійснювався і сприймався автоматично, як само собою зрозуміла звичайнісінька процедура. Приміром, заяложений до непристойності, фактично жлобський ритуал подавання кави в ліжку або роздавання милостині все тим же “божим дітям”, котрі його іменем і милістю жebraють на хатинку чи чорну ікру “дяді”. А тому, як не крути, але у випадку з ерзац-любов’ю таки стовідсотково діє стара і мудра маркесовська істина: “я люблю тебе за те, хто я поряд з тобою”.

Врешті-решт, осмислюючи проблему любові, не можливо обійти увагою суфійську мудрість, передану широкому загалу устами Ідріса Шаха: “Люди помилково приймали безпосереднє за Реальне. Те ж саме відбувається з сьогоднішніми ідеями людини стосовно любові. Якби людина тільки знала, що найпіднесеніші ідеї про любов можна назвати найпримітивнішими із можливого сприйняття реальної любові” [8, с. 64]. Свій погляд на суть сучасної любові висловлює також РажднішОшо, апелюючи до етимології самого поняття любов в англосаксонській лінгвістиці: “Ви здивуєтесь, дізнавшись, що англійське слово *love*, любов, походить від санскритського слова *лобха*; лобха значить “жадібність”. Фактично любов’ю стає засвоєна і “перетравлена” жадібність” [5, с. 9]. Звичайно, мається на увазі “жадібність” не суто накопичувально-споживацького гатунку, а передусім – до уваги з боку інших, адже як не крути, але людина чи не найбільше в своєму існуванні почувається вразливою перед “обличчям” самотності, самотності, самотності, а тому більше аніж повітря потребує нехай навіть зовсім неіснуючих, але все ж гарантій того, що її не залишать самотньою, або хоча б ілюзії, що вона варта уваги інших.

Відповідно в цьому контексті любов набуває ознак такої собі екзистенційної “векселя” або облігації, в якій сліпо вкладає свої “заощадження” буденна людина, свідомо чи несвідомо розраховуючи на перманентний їх обмін на знову ж таки, якщо й не любов, то хоча б якусь увагу до себе ближнього. А якщо так, то чи не звідси випливає досить показовий “шедевр” людської упередженості про “скляночку води на старості літ” – ідея таких собі екзистенційних дивідендів, сплачуваних потомством. Квінтесенція ж згаданого прояву любові мабуть криється в словах Віктора Гюго про те, що “найбільше щастя на землі – знати, що тебе люблять”.

Між тим, часто буває й так, що значно раніше, ніж попіклуватися про “індульгенцію” проти самотності, люди тяжіють до продовження чи реалізації нібито себе в інших. Найчастіше це трапляється з батьками, котрі леліючи своїх нащадків, намагаються або дати їм все найкраще, чого не було в них, але вони нібито на те за-слуговували, або захистити їх від всіх злигоднів світу одним махом, або зробити з них “зірку”. В дійсності такі батьки, як правило, не усвідомлюючи того, налаштовані “залюбити” своїх чад, образно кажучи, до смерті. Поки в них не вмре щось суто унікальне, неповторне, можна сказати, душа, чи зникне стрижень первинної ідентичності, і вони не перетворяться на таку собі ляльку Барбі або плаский матеріал для ліплення задуманого: самих себе в тілі дітей. І всі ці процедури руйнування унікальності іншого під виглядом батьківської чи будь-якої іншої любові і опіки прикриваються переконанням в наслідуванні добрих намірів. Щоправда, мудрі кажуть, що добрими намірами дорога вистелена в пекло. Але, якщо з любов’ю, то можна(?). І це не сарказм, це сльози Буття на обличчі заклопотаної істоти, що в нападі власного невігластва, руйнує сама себе. А разом і інших, щонайменше не даючи їм спокійно жити або й відверто ненавидячи тих, кого ще донедавна любили. Можливо, це також тому, що “така особливість людських істот, вони люблять, щоб їм говорили, що робити, але вони ще більше люблять чинити спротив і не робити того, що їм сказано, і в результаті, вони втягуються в основному в ненависть до того, хто сказав їм” [3, с. 91]. Зрештою, в більшості випадків через це чи з іншої причини рано чи пізно “розквітає” ненависть до того, кого ще донедавна нібито любив, або до кого уважно дослухався.

Інакше кажучи, на відміну від справжньої, емоційна за своїм походженням любов, яких би форм і проявів вона набирала, завжди тримається поряд з ненавистю, і готова в будь-який момент поступитися місцем останній. Не даремно ж в народі кажуть, що від любові до ненависті один крок. А от ненависть, до речі, любові не передбачає і не потребує її в свої супутники. Це значить, що як почуття, ненависть є значно ближчою до щирості, а отже й природнішою, ніж “побутова” любов, як би не оспівували і не підносили останню. Така любов котраверсійна, нестійка, а часто ще й інфантильна, куди б вона була спрямована – на коханого, дитину, бога чи будь-яку іншу річ або явище. А головне, вона практично завжди лукавить та реалізується за принципом: “DO UT DES”, оскільки заклопотана істота не просто любить, а любить конкретно, тобто завжди за щось.

“Даю, щоб ти дав” – так звучить в перекладі з латини щойно згадана фраза, котру Бісмарк вважав за принцип, що є наріжним каменем усякої політичної домовленості. Тож буденна любов по всьому ще є й засобом та водночас розмінною монетою перманентної гри, в котру так чи інакше втягнута всяка цивілізована істота. До речі, гра – це єдина реальна діяльність буденної людини, оскільки неодмінно пов’язана з внутрішнім діалогом і вивершується на грі уяви. Тобто, за що б буденна людина свідомо бралася, вона завжди перебуватиме в процесі гри: їй відомі певні правила або й вона їх вигадує в процесі діяльності, однак жодним чином не може достеменно передбачити наслідки своїх дій та вчинків. А про поведінку вже й годі говорити, бо вона набувається, фіксується і реалізується тільки у формі гри. Чи то соціальної з її різноманітними ролями, чи екзистенційної з її емоційними переживаннями і почуттями, або ж есенційної з її станами і образами. І лише ті дії та вчинки, котрі продиктовані прямою необхідністю, тобто в критичному стані, коли звичне мислення не спрацьовує, а свідоме сприйняття зсувається в пограничні області, фактично є чистими, без жодного натяку на гру і нашарування лукавості. В таких випадках людина діє, можна сказати, у згоді з власною природою. Відтак добрий не знає, що він добрий, бо це його природний стан існування. Той, хто любить, не знає, що він любить, бо тим живе і “дихає” – це його перманентний стан існування.

А це значить, що буденна людина не втратила здатність дійсно любити. Ні. Просто ця здатність, як правило, дуже глибоко “прихована” в мотлоху буднів і постійної гри. Фактично вона уже не фіксується і не відображається в затурканій свідомості, розп’ятій сотнями “хочу”, “треба”, “не можна” абощо. Однак прибере з існування людини істинну любов, очевидно, світ невпізнанно змінився б. Він, мабуть, нагадував би світ високоорганізованих антропоморфних роботів, емоційно наділених, але водночас емоційно програмованих під кожну ситуацію чи випадок. А ще б з життя людини напевно б зникли дія та вчинок – їм би нічим було мотивуватися. Фактично це був би “високотехнологічний” світ різноманітної поведінки і суцільної електронно-віртуальної гри – страшне породження чієсь надпотужної, але хворої фантазії.

Отож в цей світ привнесено дещо, що робить його живим і незбагненим, одним із того або одним із проявів того є любов. Вона є таким собі мостом між реальністю та зашкарублим штучним світом цивілізації. До речі, в “Симпозіумі” Платона Сократ каже: “Людина, що практикує таїнства любові, доторкнеться не до відображення, але до самої істини. Щоб пізнати це благословення людської природи, не знайти кращого помічника, аніж любов” [5, с. 7]. Щоправда скласти строге уявлення про те, щоб то значило по-платонівськи практикувати таїнства любові досить складно з огляду на належність до досить відмінних поглядів собою пластів культури Платона та сучасника, вихованого на “молоці” іудо-християнської парадигми. Разом з тим сам Платон не подбав про те, щоб залишити по собі чітких інструкцій чи процедур з приводу згаданої практики, а одне лишу твердження. І до нього додається контекст, в якому формувалася платонівська філософія. Базисом контексту античності є естетичне

начало, на відміну від сучасного, де гору бере етичне або моральнісне. Відтак практика таїнства любові за Платоном мала б неодмінно сприяти відтворенню краси та гармонії, відновленню цілісності, приміром тієї, що відповідно до легенди була притаманна платонівським “андрогінам”. Фактично, для недосвідченого в специфіці античного світу згадана практика, набирає вигляду такого собі вишуканого кохання, піднесеного до вершин естетичного смаку. Без ніяких тобі теоретизувань, повчань і моральних настанов, тільки чиста насолода і, очевидно, повага, вдячність та визнання партнера по коханню. Але за цим всім, все ж має критися ще дещо, інакше Платон насправді виявився б радше не носієм мудрості, почерпнутої з глибини віків завдяки його вчителям, а всього лише таким собі професійним пропагандистом тілесного, до того ж, як на сучасного критика, гомосексуального кохання, та й годі. Однак, Платон таки “стовп” людської мудрості, бо його тексти сповнені глибоко змісту, пропри те, що залишаються досить неоднозначними навіть для перекладачів. А все тому, що Платону, мабуть таки, відома була сила образного мислення, бо окремі представники античності все ще зберігали певну широту сприйняття та бінарність, тим самим рятуючись від домінанти логіки, що заповнила сучасність. Відтак за Платоном практика таїнства любові повноту свого змісту знаходить в світлі образного мислення: не термінами чи поняттями, а картинками за відсутності внутрішнього діалогу. Саме в такому стані свідомості людині відкривається суть іншого, на відміну від опису чи образу, який визріває на ґрунті внутрішнього діалогу. Захоплення красою іншого, викликало не бажання чи інше переживання, артикульоване в тексті, як це притаманно сучасній людині, а глибинне сприйняття, фактично споглядання іншого. Саме такою здатністю, цілком ймовірно, все ще були наділені окремі, але не такі вже й поодинокі представники античності, так би мовити, від природи. І Платон, очевидно, один з таких, а, відповідно, і свою філософію творив саме на цьому ґрунті.

Між тим, тяжіння до цілісного сприйняття притаманне і нашим сучасникам. Очевидно, іудео-християнство виявилось безсилим впоратися з цією спроможністю людини раз і назавжди, спробувавши викоринити її під тиском страху побачити щось, що несе на собі печать божественного прокляття, наприклад, демонів, русалок, інших енергетичних сутностей або духів. Зокрема в своїх неперевершених творах Річард Бах за допомогою алегорії вимальовує картину шляху людини до цілісності, до досконалості, до самої себе, набуваючи здатність сприймати реальність, зокрема людину як вона є. Його герої в якийсь момент відкривають у собі здатність до образного сприйняття, переживаючи невимовні миті захоплення: “...Раптом побачив їх всіх такими, якими вони були насправді, він розгледів їх істинну суть. Це продовжувалося недовго – лишень якусь мить, але йому сподобалося те, що він побачив, дуже сподобалося аж до любові” [2, с. 105].

До речі, про щось подібне, тобто своєрідне сповідання екзистенційної цінності та есенційної цілісності об’єкта любові в контексті сучасного дискурсу говорить і Антуан де Сент-Екзюпері, розмірковуючи про суть любові: “Можливо, любов – це обережна спроба повернути тебе до самого себе. Не до того, яким би

мені хотілося тебе бачити, а до того, хто ти є насправді...”. Але, щоб таке бажання з’явилося і було щирим, в людині мають відбутися величезні зміни. Найперше, це взяття під контроль власного “Я”. Якщо й не цілковите усунення, що досягається внаслідок неймовірних зусиль та наполегливої практики лише одиничними представниками людства, то хоча б усталене відведення йому ролі спостерігача на відміну від примхливого володаря. Відтак, з огляду на східну мудрість, “істинна любов – відсутність потреби стверджувати особисте “я” [1, с. 123]. Разом з тим, “той, хто істинно любить, знаходить світло лише тоді, коли, схоже до свічки, він стає власним паливом, витрачаючи самого себе” (Аттар із Нішпура). Останнє, між іншим, зовсім не варто сприймати як таке собі “солодке мучеництво”, про яке йдеться зокрема в контексті Біблії: “Любов довго терпить, милосердствує, любов не заздирить, любов не підносить, не гордиться, не залишається байдужою, не шукає свого, не драгується і не мислить зла, не радується неправді, а співрадується істині” [1–е Кор. 13:4–7]; або самопожертву (така собі химера іудо-християнського простору). Це хибна думка, оскільки всяка самопожертва насправді є вершиною егоїзму, а з іншого боку – людського невігластва, щоб не сказати тупості у вигляді фанатизму. Це радше звільнення себе шляхом поступового розмивання всіх ідентифікаційних начал, розчинення всіх зв’язків зі звичним світом та іншими, повернення всіх боргів і покладання краю всім очікуванням. Очевидно, в процесі такого звільнення відбувається невинне послаблення позицій “Я”, аж поки воно саме як застаріла груба шкіра не облупиться і не вивільнить остаточно істинну суть людини. Але до того часу, поки людина залишатиметься в “смертельних обіймах” власного “Я”, і здебільшого навіть не здогадуючись про справжнє своє становище, нібито намертво прикипівши до свого “Его”, любов для неї виявлятиметься чимось неземним і невимовним, на кшталт того, як її трактують письменники, зокрема Ульяновко Олесь: “І лише те, що є безкінечне, що не піддається ані людському розуму, ані логіці, що не йде назирці зі звичними пристрастями – є любов” [6, с. 161]. З іншого боку, попри “високі” сентенції про любов, будучи заклопотаною істотою, сповненою нерозв’язних протиріч, людина віддає перевагу тому, аби розпинати любов не хресті власного жадання. До того її спонукає сексуальність.

Отож в сучасному світі, а він існує стільки, скільки пам’ятає себе людство, наявна певна підміна понять “любові” та “сексуальності”. Залишаючись трансцендентними, тобто недосяжними для усвідомлення буденною людиною, ці два феномена, набули свого понятійного обриса в просторі синтаксису та дискурсу або в межах культури в цілому. При чому, “земна” любов є нічим іншим як проекцією сексуальності на становище людини і аж ніяк не самої любові. Адже серед решти інших головна функція сексуальності полягає в тому, аби спонукати людину до відтворення роду. Задля цього людина мусить залишатися щонайменше обмеженою істотою, такою, яка б не прагнула індивідуального становлення аж до набуття свободи. Відповідно під тиском сексуальності в антропологічному просторі завжди підтримується стан так званого контрольованого хаосу, коли сексуальний

потяг або хіть змушує індивіда постійно шукати або хоча б мріяти про об'єкт її задоволення, до того ж змінний. Відтак саме сексуальність спонукає індивіда, з одного боку, до розчинення себе в масі, а з іншого, до постійного поширення себе і не лише за посередництва потомства, але й в спосіб агресивного ставлення до інших та світу в цілому. Проявом останнього є устремління до непомірного накопичення та невпинного і бездумного споживання.

Любов, своєю чергою, навпаки спонукає людину до самозанурення (але в жодному разі не до саморефлексії), тобто до самоспоглядання, відтворення власної цілісності, до виходу за межі абсолютно всіх зумовлюючих начал і зв'язків та уникнення всякого посередника. При цьому любов не витісняє сексуальність і не протистоїть їй, а лише сприяє її вичерпання, шляхом поступового виведення індивіда за межі зумовленості світом та іншими. Відповідно справжньою проекцією любові на становище людини є відчуття ностальгії та світлого суму.

Список використаних джерел

1. Бах Ричард. Иллюзии. [Текст] / Р. Бах ; пер. А. Сидерский, А. Мищенко. – М. : ООО ИД “София”, 2006. – 176 с.
2. Бах Ричард. Чайка Джонатан Ливингстон [Текст] : пер. с англ. / Р. Бах. – К. : София, 1998. – 127 с.
3. Кастанеда Карлос. [Сочинения] [Текст] / К. Кастанеда. – К. : София, 1995. Т. 5–6: Т. 5: Второе кольцо силы; Т. 6: Дар Орла. – 1995. – 434 с.
4. Кастанеда Карлос. [Сочинения] [Текст] / К. Кастанеда. – К. : София, 1995. Т. 7–8: Т. 7: Огонь изнутри; Т. 8: Сила безмолвия. – 1995. – 411 с.
5. Ошо. Любовь. Свобода. Одиночество [Текст] / Р. Ошо ; пер. с англ. К. Семенов. – Спб. : ИД “Весь”, 2002. – 228 с.
6. Ульяненко Олес. Знак Саваофа [Текст] : роман / О. Ульяненко. – К. : Нора–Друк, 2006. – 292 с.
7. Уоллис Эйми. Искусство психического исцеления [Текст]. – Уоллис Э. / Э. Уоллис, Б. Хенкин. – Кернейц С. Йога для Запада / С. Кернейц. – М. : Двойная звезда: Фаир, 1995. – 240 с.
8. Шах И. Путь идиотов. [Текст] : пер. с англ. / И. Шах ; пер. с англ. Х. Б. Номадов. – К. : София, 1994. – 156 с.

References

1. Bah Richard. Illuzii. [Tekst] / R. Bah ; per. A. Siderskij, A. Mishhenko. – M. : ООО ID “Sofija”, 2006. – 176 s.
2. Bah Richard. Chajka Dzhonatan Livingston [Tekst] : per. s angl. / R. Bah. – K. : Sofija, 1998. – 127 s.
3. Kastaneda Karlos. [Sochinenija] [Tekst] / K. Kastaneda. – K. : Sofija, 1995. T. 5–6: T. 5: Vtoroe kol'co sily; T. 6: Dar Orla. – 1995. – 434 s.
4. Kastaneda Karlos. [Sochinenija] [Tekst] / K. Kastaneda. – K. : Sofija, 1995. T. 7–8: T. 7: Ogon' iznutri; T. 8: Sila bezmolvija. – 1995. – 411 s.
5. Osho. Ljubov'. Svoboda. Odinochestvo [Tekst] / R. Osho ; per. s angl. K. Semenov. – Spb. : ID “Ves”, 2002. – 228 s.
6. Ul'janenko Oles'. Znak Savaofa [Tekst] : roman / O. Ul'janenko. – K. : Nora–Druk, 2006. – 292 s.
7. Uollis Jeimi. Iskusstvo psihicheskogo iscelenija [Tekst]. – Uollis Je. / Je. Uollis, B. Henkin. – Kernejc S. Joga dlja Zapada / S. Kernejc. – M. : Dvojnaja zvezda: Fair, 1995. – 240 s.
8. Shah I. Put' idiotov. [Tekst] : per. s angl. / I. Shah ; per. s angl. H. B. Nomadov. – K. : Sofija, 1994. – 156 s.

Kaluga V. F., PhD, associate professor of department of history and political science, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), kalugavl@ukr.net

The peculiarities of phenomenon of love and its correlation with projections of sexuality on human existence

Cognitive sphere of a modern man is characterized by a total confusion when it comes to the content of the concepts. When the latter has been ignored en masse due to constant conflicts and misunderstandings on inter-ethnic and inter-confessional ground a concept of love has undergone serious depreciation, whereas the very phenomenon has lost its identity. So when we deal with the concept of love we in fact have in mind projections of sexuality on human existence rather than love itself. This

article is aimed at clearing up the fact of substitution of a phenomenon of love by the projections of sexuality. The author studies possible reasons of the shift of the identity of a phenomenon of love and the peculiarities of projections of love and sexuality on human existence and their relationship in-between.

Keywords: love, projection, sex appeal, existence of man, feeling.

Калуга В. Ф., кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры истории и политологии, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины (Украина, Киев), kalugavl@ukr.net

Особенности феномена любви и его соотношение с “проекциями” сексуальности на человеческое бытие

Познавательной сфере современного человека присуще тотальное замешательство в плане смыслового наполнения понятий. Хотя этого в своем массовом порядке человек стремится не замечать, не взирая на постоянные конфликты и противостояния, как на индивидуальном, так и на межрасовом, межконфессиональном или межгрупповом уровнях. Смысловая “девальвация” присуща также понятию любви, а сам феномен любви потерял собственную идентичность. Таким образом, говоря о любви, человек, как правило, подразумевает под этим одну из проекций на свое бытие даже не столько самой любви, сколько сексуальности. Осмыслению факта подмены феномена любви проекциями сексуальности или иных феноменов сосредоточено основное внимание этой статьи. Автор статьи также исследует вероятные причины смещения идентичности феномена любви, особенности проекций сексуальности и любви на бытие человека и их взаимосвязь.

Ключевые слова: любовь, проекция, сексуальность, бытие человека, чувство.

* * *

УДК 1(091)

Карпова С. Г.,
кандидат философских наук, доцент кафедры философии, Дніпропетровський національний університет ім. Олеса Гончара (Україна, Дніпропетровськ), intersub@ Rambler.ru

ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПРОБЛЕМИ “ДЕКАДАНСУ” ТА “КРИЗИ” ПРЕДСТАВНИКАМИ ФІЛОСОФІЇ ЖИТТЯ

Мета дослідження – комплексний аналіз проблеми “декадансу” і “кризи” у філософії життя. Основні завдання: аналіз специфіки “декадансу” і “кризи”; виділення компаративних зв'язків у кризових побудовах представників філософії життя (А. Бергсона, В. Дільтея, Г. Зіммеля, Ф. Ніцше, О. Шпенглера).

Для реалізації поставлених завдань використовувалися такі методи: герменевтичний, компаративний, аналізу та синтезу. Розглянуто та проаналізовано основні кризові положення представників філософії життя. Зосереджено особливу увагу на дослідженні “декадансу” і “кризи” у філософії Ф. Ніцше. Визначено компаративні зв'язки в кризових побудовах представників філософії життя. Виявлено зв'язок побудов Ф. Ніцше – Г. Зіммеля – А. Бергсона (через “кризу”, “занепад”, “декаданс” і “внутрішню кризу”); Ф. Ніцше – О. Шпенглера (“катастрофа”, “закат” і “криза”); В. Дільтея – О. Шпенглера – М. Шелера (“розпад”, “криза”, “поворот”).

Ключові слова: внутрішня криза, декаданс, катастрофа, криза, філософія життя.

Все частіше світове наукове співтовариство використовує поняття “криза” коли роз'яснює сучасні соціально-гуманітарні процеси. Однак кожен конкретний автор вкладає власний зміст у нього. У той же час є історико-філософська традиція розуміння таких понять як “криза” і “декаданс”, яка найбільш яскраво проявляється у зв'язку з діяльністю представників філософії життя (починаючи з Ф. Ніцше і завершуючи О. Шпенглером та ін.). Тому дослідження проблеми “декадансу” і “кризи” в побудовах представників філософії життя дійсно є актуальними і важливими для наукового співтовариства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на жаль, не дає можливості стверджувати що комплексно, з урахуванням компаративних зв'язків, розробляється проблема “декадансу” і “кризи” у філософії життя. Початок розгляду даної проблеми було покладено в дослідженнях Т. Сідоріною (“Парадокси кризової свідомості” (2002)). Однак у зазначеній вище роботі, на жаль, немає чіткого поділу на проблеми “декаданс” і